

א. החנהגותם של חלק מחברי הכנסת בסיום הישיבה שהתקיימה
ביום שלישי - 23.12.1952

היו"ר ד. בר-רב-האי:

אני פותח את הישיבה.

לפני שאנו עוברים לסדר היום, ברצוני להגיד כי אמש קרה בכנסת דבר שלא היה לו תקדים. החידושים הם-הדפיקות והדבר החמור ביותר - קריאות ליו"ר הכנסת: "רד". איני רוצה לנצל את הישיבה הבלתי רגילה הזאת ובהרכב לא מלא כדי להביא לידי הגבה את ועדת הכנסת, ואולי גם את הכנסת, על המקרה הזה, ואנו נשוב לדון בבעיה הזאת בישיבה רגילה של הועדה. לא יכולתי לפתוח את הישיבה מבלי לציין את החירוש הגדול בחיים הפרלמנטריים שלנו.

ב. מזנון הכנסת:

מוזכיר הכנסת ס. רוזטי:

כפי שידוע לכם, מזנון הכנסת מתנהל ע"י

משפחת גיינגר. הם קיבלו את הזכות הזאת

עוד בימי הכנסת הראשונה בתל-אביב. האמצע הוסכם אז אתם, שהם לגמרי עצמאיים, מאצט מלבד כמה הוצאות שאנו מכסים: הם אינם משלמים דמי השמל, שכר דירה ומשוחזרים מכמה מסיים. עד לפני כמה חדשים העניין התנהל איך שהוא; מדי פעם בפעם היתה משפחת גיינגר מתאוננת על כך שהעסק אינו משתלם, אך לא הגישו כל תלונות. טענותיהם היו שהוצאותיהם קשורות בשבוע עבודה מלא בשעה שיש להם אפשרות למכור רק 2 1/2 ימים ובימי הפגרה המזנון לגמרי טגור. עד שעברנו לירושלים, תלונות אלו היו חלשות. בירושלים טענו שאינם יכולים להמשיך בעסק זה.

בדקתי את העניין כמה פעמים, ערכתי אפילו

חקירה פרטית בפרלמנטים אחרים. והנה סופר לי שכמעט ואין פרלמנט בעולם שאינו נותן טובסידיות לבעלי המזנון. באנגליה, למשל, גורם מזנון הפרלמנט להפסד של 27 אלף לירות בשנה, ובאותם הפרלמנטים בעולם שהחליטו לנהל את המזנון בעצמם, סיפרו לי המזכירים שהם מקללים את היום שבו קיבלו את ההחלטה הזאת, כי הדבר גרם להם צרות מרובות.

חדשיים לפני פתיחת המושב הזה, פנו מנהלי

המזנון לנשיאות וביקשו לשחררם מלהמשיך בהחזקת המזנון. הנשיאות אמרה שתחקור בעניין וביקשה מהמנהלים להמשיך בנייהול המזנון עד לגמר הבירור. בינתיים התהלכו לברר את העניין, ולפי החשבונות שהגישו מנהלי המזנון, מתברר שבתבואים הנוכחיים הפסדם מגיע לאלפיים ל"י בחודש. הנשיאות רנה בעניין זה והחליטה שאינה יכולה לוותר על המזנון במושב זה וביקשה ממנהלי המזנון להמשיך בהחזקתו עד שתהיה חקירה יותר מדוייקת של החשבונות שהם הגישו. לפי בקשתם של חברי הנשיאות, התקשרתי עם מוזכיר התאחדות בעלי המסעדות, מר פרלשטיין, וביקשתי ממנו שימליץ בפני על אדם המומחה לדבר, אשר יוכל לפעול כאילו הוא רוצה למכור עסק ולבקש הערכה כמה העסק הזה יכול להכניס. לפי חקירה מוקדמת אישר המומחה שאמנם ההפסד הוא גדול.

בינתיים התחייבה הנשיאות בפני בעלי

המזנון, שאם הם ימשיכו בהחזקתו וכתוצאה מהחקירה יתברר שבאמת יש הפסד, הנשיאות מתחייבת לכסותו במשך תקופת הטעבר. אולם לאחר שכבר נתברר לנו, כי לפי ההנהלה הנוכחית, נפסיד למעלה מאלפיים ל"י לחודש, הגיעה הנשיאות למסקנה שכדי לפתור את השאלה הזאת, יהיה צורך לנקוט בצעדים דרסטיים מאד. יכולה להתקבל החלטה לסגור לגמרי את המזנון, או לשחרר את הבעלים הנוכחיים ולנהל את המזנון בעצמנו. יכולה להתקבל גם החלטה לשנות את צורת ההגשה במזנון ועי"כ לחסוך כסף. יכולה להתקבל

גם החלטה לקבל את ההנחה, שבכני להמשיך בניהול המזון, אנו מוכרחים לשאת בהפסד הכרוך בזה ולבקש מועדת הכספים לאשר את הטובסידיה הזאת למנהלי המזון. כל החלטה היא החלטה מרחיקה לכת לגבי המצב הנוכחי.

הנשיאות חושבת שהיא אינה יכולה לשאת בעצמה בעול זה ומבקשת מועדת הכנסת לקבוע ועדה מצומצמת, אשר ביחד עם הועדה לסדרי הבית, תערוך חקירה יסודית ותגיש דו"ח לועדת הכנסת ולנשיאות, על מנת שיכולו להחליט מה לעשות בענין זה.

היו"ר ד. בר-רב-האי: אני מציע לא לנהל כרגע, ויכוח על הענין. את הויכוח ננהל על יסוד הדו"ח של ועדת המשנה.

הוחלט לבחור בחברי הכנסת ע. איכילוב, ש. פרסיץ וח. למדן כועדת משנה, אשר ביחד עם הועדה לסדרי הבית, תערוך חקירה יסודית על מזון הכנסת ותגיש את הדו"ח שלה לועדת הכנסת ולנשיאותה, על מנת שיוכלו לדון בענין.

ג. ערעורה של חברת הכנסת א. וילנסקה בשם סיעת המפלגה הקומוניסטית על החלטת יו"ר הכנסת והסגנים לא להעמיד בסדר היום את ההצעות: (1) מחאה נגד פסק דין המוות ליוליוס ואיתל רוזנברג; (2) בעיה החיילים אסירי השלום:

מזכיר הכנסת ט. רוזטי: בקשר עם ההצעה הראשונה, הנשיאות החליטה שהענין אינו בגדר סמכות הכנסת ואי-אפשר להעלותו בכלל על סדר-יומה. בקשר להצעה השניה, הנשיאות אינה מקבלת את הדחיפות שבה.

א. וילנסקה: ברצוני להתעכב על ההצעה הראשונה - ענין פסק דין המוות ליוליוס ואיתל רוזנברג. אני מציעה להעלות את ההצעה כרחופה.

הנימוקים הם כדלקמן: כדוע, הוצא פסק דין מוות ליוליוס ואיתל רוזנברג בענין האשמה שלכל הדעות לא הוכחה במשפט חוגים ציבוריים-יהודיים רחבים בארצות הברית - אני מדגישה: **צאצא** רחבים - רואים במשפט זה מעשה אנטישמי ועלילה אנטישמית, פסק הדין הזה הוא חמור מאוד - שריפה על כסא חשמלי של אב ואם לשני ילדים על האשמה שלא הוכחה. הנאשמים דוחים את האשמה וטוענים שהם חפים משע. אני חושבת כי כשם שמשפט זה עורר מחאה של כל חוגי הציבוריות היהודית בארצות הברית, הוא צריך לעורר גם את מחאת הבית הזה. לא רק הציבוריות היהודית בארצות הברית, על כל חוגיה, דורשים לבטל את פסק הדין, אלא גם חוגים רחבים שונים, כוהני דת שונים ואחרים.

אני מציעה שהכנסת תעלה את ההצעה לדיון, תמכה על פסק דין המוות ותביע את משאלתה, שהנשיא שרומן ישתמש בסמכויותיו ויבטל את פסק הדין.

את הצעתנו השניה לסדר היום, בעיית החיילים אסירי השלום, אעלה בישיבה הבאה.

ע.ע.

ז. שפר:

אני צריך להודות שהפעם הגענו להחלטה שאיננה מסוג החלטותינו הרגילות. החלטנו כי שאלה מסויימת אינה יכולה לעלות בכלל לדיון בכנסת, וברצוני להסביר בקצרה את הטעם להחלטה זו:

ישנו הבדל בין ^{פסקה 6, סעיף} ציבוריות בכלל, אצלנו כמו בכל העולם, מה שמוסדות ציבוריים וגופים ציבוריים שונים יכולים לעשות לפי הכרתם ומצפונם, ומה שהמוסד המחוקק של המדינה יכול לעשות - אינו היינו הך. איננו גורסים שהמוסד המחוקק של המדינה יכול לספל בעניינים פנימיים של מדינה אחרת. אני צריך להוסיף גם דבר שאינו פורמלי: אם הצעה זו לסדר-היום של סיעת מק"י תועלה על שולחן הכנסת והכנסת לא תקבלה, הדבר עלול לסבך את הכנסת במסידה רצינית. ברצוני גם לציין כי כמה מחברי הכנסת הציעו להעלות הצעות דומות על סדר-יומה של הכנסת, אך יעצתי להם באופן אישי לא לעשות זאת, והם קיבלו את עצתי זו.

ש. בבה:

אין בדעתי להכנס לעצם הענין. הענין עבר את כל האינסטנציות המשפטיות שבאר"ה. קיימת רק האפשרות של חנינת הנשיא.

אם לקבל את הצעת חברת הכנסת וילנסקה, שהכנסת תשלח מחאה בענין פסק דין המוות של הזוג רחנברג, הרי גם בענין משפט פראג היה בודאי מקום להחלטה מסויימת ביחס לפרוצידורה המשפטית, אך לא עשינו זאת.

א. וילנסקה:

לגבי משפט פראג קחיתן

ש. בבה:

הכנסת ומדינת ישראל לא אמרו אף מלה ביחס לסלנסקי ו-14 האנשים האחרים. אם היתה מחאה, היא היתה נגד ההתקפה על הציונות, ולא התערבות בתהליכים משפטיים של מדינה זרה. לערוך פיטיציות ולהביע מחאות מותר לכל איש, אבל הכנסת של מדינת ישראל אינה מוסמכת לבדוק אם התהליכים המשפטיים בארצות הברית הם נכונים, או לא.

מסוים כך אני מציע: כל ענין העלול לסבך את העניינים הבינלאומיים של מדינת ישראל עם איזה שהן מדינות - אין זה עסקה של הכנסת והמדינה להתערב בו.

י. אורי:

אני תמים דעים עם דעתו של סגן יו"ר הכנסת, מר שפר, אבל אם הצעתו לא תתקבל, אני מציע שתהיה מחאה נגד משפטי מוות, בכלל בעד השקפות פוליטיות איזה שהן.

ח. רובין:

במידה שאני מבין, איננו מוסמכים כרגע, במסגרת דיון זה, להחליט על שיקולים פוליטיים. מסגרת הדיון הנוכחי היא פרוצידורלית. חברת הכנסת וילנסקה הגישה הצעה לסדר היום וביקשה דחיפות להצעה זו. הנשיאות הודיעה שני דברים: א. שהיא אינה נותנת דחיפות; ב. שהיא בכלל פוסלת את ההצעה, לא רק בתור הצעה דחופה, אלא גם בתור הצעה רגילה.

אני רוצה, קודם כל, להגיד שלדעתי אין כל יסוד לפסול את ההצעה הזאת פסילה פרוצידורלית. לפי התקנון, יש לנשיאות או ליו"ר אותה ישיבה של הכנסת אפשרות להתערב רק במקרה שההצעה מכילה ביטויים בלתי פרלמנטריים, אבל אין כל אפשרות לפסול הצעה זו פסילה טוהלת. אין בתקנון כל הוראה המאפשרת לוועדת הכנסת או לנשיאות לפסול את הבאתה של הצעה לסדר היום. דבר שני: ישנו גם תקדים בענין זה. אושרה ע"י הכנסת הודעתו של שר החוץ בענין משפטי פראג, אשר הכילה מחאות וביטויים והשוואות עם מעשיו של היטלר.

אני תומך בדחיפות ההצעה, כיון שאני חושב
שאם יש טעם לעשות משהו, יש לעשותו כל זמן ששני האנשים נמצאים בחיים.

על כן, אני תומך בהצעת חברת הכנסת וילנסקה.

י. שפירא:

עלי לאמר שאני תמים דעים לגבי חלק מהדברים
שחבר הכנסת רובין אמר, אינני מוכן ללכת כל

כך רחוק ולאמר, שאי-אפשר לדון בכנסת על פעולות פנימיות במדינות זרות.
איננו פרלמנט כל כך מיושן היכול להימנע מדברים כאלה. אנו יודעים שזהו
פרלמנט יהודי, רובו הגדול והמכריע של חבריו הם יהודים, והרוב המכריע של
העם היהודי יושב מחוץ לישראל. לצערנו הגדול, אין ספק שבעולם המסוער הזה
יש ויש לפרלמנט שלנו להגיב על פעולות הנועשות כלפי יהודים בארצות אחרות,
וקו הן מקבלות פורמולה של עניינים פנימיים. תחת הפורמולה הזאת של עניינים
פנימיים יכולים, למעשה, לכלול את כל המעשים שהנאצים עשו ליהודים, ולכן
לא בא בחשבון לאמר שאנו אוסרים על עצמנו לדבר על עניינים פנימיים של
מדינות אחרות.

אם כי הפרצונת של משפט פראג אינו נוגע לענין,

בהודעתו של שר החוץ שנמסרה בכנסת לא היתה שום הערכה למשפט בתור משפט
אמאא ונתור נאשמים, לאחר הודעתו של שר החוץ, קיבלה הכנסת, לפה הצעתו
של חבר הכנסת רוקח, החלטה פה אחד - לדון בהודעתו של שר החוץ בענין משפט
פראג, ואז הועמדה השאלה בסדר היום של הכנסת, ובמסגרת הוויכוח נאמר מה
שנאמר.

לגבי השאלה העומדת לפנינו, ככל אדם עקבתי
גם אני אחרי משפט רוזנברג, ולו הייתי אזרח אמריקאי, היה לי משהו להגיד
בענין זה, שבעד אותה עבירה דנו באנגליה את פוקס ל-14 שנה מאשר זאת הזוג
רוזנברג דנו באמריקה לטיתה. זה נובע בראש וראשונה מהחוק השונה בשתי
הארצות. בזמן לי לפני חודש וחצי להיות בארצות הברית, ובזמן לי לשוחח
שם עם אנשים המטפלים באופן אקטיבי בבקשת החנינה לזוג רוזנברג. לא ששמעתי
כהאנשים האלה, שהיה כאן משפט מבוזים, או משפט שסטה מהפרוצידורה המקובלת
בארצות הברית מאש קיומה. ישנן, לדעתי, טענות מוצדקות לגבי ההחמרה בדין
במקרה זה, ואין לי ספק שלו הייתי אזרח אמריקאי, הייתי בודאי מצטרף
לבקשת החנינה, אך לא בתור יהודי, אלא בתור אדם. איננו חושב שפסק דין זה
נוגע ליהדותם של הנאשמים. בשום צורה שהיא לא הביאו בחשבון, לא באופן
מוסתר ולא באופן בגלה, יהדותם של הנאשמים.

בתור אדם יש לי יחס מסויים לעונש מוות בכלל -

ואת דעתי בענין זה לא הסתרתי בכנסת אף פעם - אבל אינני מקבל על עצמי
לאמר שהיה כאן עיוות הדין. איננו יכולים לקבל החלטה על ביטול עונש מוות
במדינה אחרת כל זמן שלא ביטלוהו בארצנו.

ביחס לביטול פסק הדין של הזוג רוזנברג, פעלו

כבר בכל הדרכים הקונסטטוטיוניות האפשריות, אך הדבר לא הצליח. הדרך שנשארה
עדיין מסתכמת בבקשת חנינה. לדעתי, עם כל הרצון להצטרף לבקשת חנינה במקרה
שמוציאים להורג אנשים בדרך משפטית, אני חושב ששום פרלמנט, אשר אינו רוצה
להוריד את עצמו לנחות דרגה, לא יעשה זאת, כי פרלמנט הוא פורמליה פוליטית
מסוג לגמרי אחר. פרלמנט אינו מבקש דברים ממדינות אחרות. בדרך כלל, פרלמנט
מחוקק, פרלמנט מצווה. לגבי חוץ, הוא יכול לכל היותר לתבוע. הצעתה של
חברת הכנסת וילנסקה, פירושה - לערוך פיטיציה לנשיא טחמן. לא ערכנו
פיטיציות לנשיא טרומן גם במקרים שהיינו מעוניינים בהם ביותר. מבחינה
פרוצידורלית, לא יכולה לדעתי לעמן בסדר היום של הכנסת בקשה לנשיא טרומן.
הנשיא טרומן אינו נשיאנו, הוא ראש מדינה, שאנו חייבים לכבדו כפי שאנו
חייבים בכבוד ראש מדינה אחרת. בקשות אליו אינו מכבודו. אני חושב שהצעתה
של חברת הכנסת וילנסקה אינה יכולה לעמוד בסדר היום.

א. רוזיאל-נאור:

העיקרון שאנו צריכים לעמוד עליו אינו מתבטא בנוסחה, שאסור לנו להתערב במה שנעשה במדינות אחרות, אלא צריך להיות לנו כן, שאסור לנו להתערב במה שנעשה במדינות אחרות אלא אם כן הדבר נוגע למדינת ישראל ואזרחיה.

עם כל שאיפתי לראות את העולם משוחרר ממוות וממשפטי מוות בדרך כלל, איני רואה איך שאיפה זו יכולה להיות תואמת עם העיקרון שעליו אנו צריכים לעמוד, משום שאותם האנשים שמבחינה הומניסטית צריך להרגיש משהו מיוחד לגבי גורלם, הם אינם אזרחי מדינת ישראל, הם לא שרתו את עניינה של מדינת ישראל, העם היהודי או דבר אחר שאנו יכולים להתערב בו.

אין גם להשוות את משפט הזוג רוזנברג למשפט פראג, מפני שלו היה משפט פראג נסוב על ענין של אזרח צ'כי פלוני או אלמוני, אפילו לו כולי הייתי מתקוממת נגד משפט זה, לא הייתה לי שום אפשרות להתערב בו. במידה שהכנסת הביעה דעתה על משפט פראג, עשתה זאת משום שהיו מעורבים בו השמצות נגד מדינת ישראל, הציונות ואזרחי ישראל. איני רואה כיצד יכולה הכנסת להתערב בפרשת משפטם של הזוג רוזנברג.

היו"ר ד. בר-רב-האי:

השאלה היא, באיזו מידה יכולה הכנסת בתור כנסת להביע דעה על פסקי דין במדינת זרה שאינם נוגעים לא למדינת ישראל, לא לאזרחיה ולא לכל מערכת העניינים שמדינת ישראל קשורה בהם. איננו קובעים שום עמדה לא למהלך המשפט ולא לעונש המוטל בתור עונש בדרך כלל. ישנה אפשרות להביע על כך דעה בנסיבות אחרות.

א. וילנסקה:

איפה ואמתי נקבע שועדת הכנסת היא מסוננת פוליטית וקובעת מה מבחינה פוליטית רשאי חבר כנסת להעמיד בסדר יומה של הכנסת, ומה אינו רשאי? יכולים חברי כנסת שונים בתוך ועדת הכנסת לחשוב כך כפי שהם הביעו את דעתם, אבל ועדת הכנסת בתור שכזאת, אין לה סמכות להוות חומה ולמנוע, מבחינה פוליטית, בעד הבאת הצעה לסדר היום.

היו"ר ד. בר-רב-האי:

לועדת הכנסת שייך הכל מה שלא שייך לועדות אחרות.

א. וילנסקה:

איפה הוחלט שועדת הכנסת רשאית לעכב הצעות לסדר היום משקולים פוליטיים?

היו"ר ד. בר-רב-האי:

קודם כל, ע"י הצבעה והחלטה אנו יוצרים תקדימים שונים; שנית, איש אינו אומר שהשיקולים הם פוליטיים, השיקולים יכולים להיות שונים.

א. וילנסקה:

באיזו זכות שוללים מחלק של חברי הועדה להציע בעליה שלפי דעתם היא בעיה דחופה ואנושית?

היו"ר ד. בר-רב-האי:

כל חבר כנסת בזמן כל דיון שהוא יכול לשלב את הענין הזה בדבריו, ואין על כך שום שליטה. בתור סעיף בסדר היום של הכנסת, יש לוועדת הכנסת השליטה לא להעמידו.

אני מעמיד להצבעה את ערעורה של סיעת מק"י על החלטת היו"ר הכנסת והסגנים לא להעלות בסדר היום את הצעתה בענין מחאה נגד פסק דין המנות ליוליוס ואיתל רוזנברג.

א. וילנסקה:

אין לך סמכות כזאת.

הוחלט לא לקבל את ערעורה של סיעת מק"י על החלטת יו"ר הכנסת והסגנים לא להעמיד בסדר היום את הצעתה בענין טחאה נגד פסק דין המוות ליוליוס ואיחל רוזנברג.

הערעור השני של סיעת מק"י הורד בינתיים מהפרק ע"י מגישי הצעה.

ח. רובין: לא השתתפתי בהצבעה בלתי חוקית זו, מפני שלפי התקנון אין היו"ר רשאי לפסול הצעה לסדר היום אלא מתוך הסיבות (א) פורטות בתקנון, כלומר, בגלל קביעת עובדות, כותרת ודברים דומים שאינם הולמים נוסח פרלמנטרי. היו"ר פעל מעבר לסמכותו. ועדת הכנסת פעלה מעבר לסמכותה והחלטה זו היא בלתי חוקית.

י. שפירא: יש לי הצעה לסדר היום, אך מכיון שמבחינה פרוצדורלית הדיון בה לא יוכל להתקיים היום, אני מבקש להעמידה לדיון בישיבה הבאה ולהזמין לישיבה זו את חבר הכנסת סנה. אני מציע דיון בעונש פרלמנטרי נגד חבר הכנסת סנה על אשר העליב בישיבת הכנסת שהתקיימה אמש את יו"ר הכנסת בצעקו: "רו".

היו"ר ד. בר-רב-האי: מכיון שאחרת לישיבה, לא שמעת את ~~בבא~~ דברי בענין זה, אמרתי שועדת הכנסת תשוב לדון בפרצדנט הזה.

י. שפירא: אני מבקש להעמיד את השאלה כרחופה ולהזמין לישיבה את חבר הכנסת סנה.

(הישיבה נועלה בשעה 11.00)